

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Kdor z izločitveno tožbo propade, ni že radi tega odgovoren za škodo, ki utegne nastati zahtevajočemu upniku vsled nadaljnje hrambe premičnin in odložitve njih prodaje.

Gregor V. je vodil v izterjanje svoje terjatve v znesku 8000 K s pripadki proti Josipu B. izvršbo in dne 31. julija 1907 zarubil 9000 *kg* hrastovih deščic in stenskih lajštic. Izvršilna prodaja se je odredila na dan 22. avgusta 1907, dočim je 5. avgusta 1907 predlagal zahtevajoči upnik hrambo zarubljenih predmetov, češ, nevarnost je, da bi zavezanec Josip B. zarubljene stvari kam prenesel. Ta hramba se je opravila dne 8. avgusta 1907 pod intervencijo zahtevajočega upnika in se je določila hranitelju sporazumno z zahtevajočim upnikom hranarina po 6 K na dan.

Ignacij G. je bil dne 22. avgusta 1907 vložil proti Gregorju V. izločitveno tožbo zaradi zarubljenih deščic in stenskih lajštic in predlagal, naj se prodaja glede teh predmetov do pravomočne razsoje odloži, kar se je tudi dovolilo. Izločitveno tožbo je opiral Ignacij G. na to, da je on vsled dobavne, z zavezancem sklenjene pogodbe imel položiti v neko stavbo, katero je zavezanec gradil v K., parkete in nabiti stenske deščice za določeno ceno; ker pa on sam ni stanoval v K., zaprosil je zavezanca, da sme na njegovo ime poslati deščice in parkete po železnici, ga dalje prosil, naj preskrbi prevoz deščic do nove stavbe, in na to bodo njegovi delavci izvršili delo v zmislu dobavne pogodbe. Izvajal je nadalje, da so bile zarubljene stvari izročene zavezancu le »detentionis«, ne pa »possessionis causa«.

Izločitveno pravdo je pa Ignacij G. izgubil na dveh inštancah, in druga inštanca je izjavila, da smatra dokazanim, da je bila sklenjena med Ignacijem G. in zavezancem kupna pogodba glede parketov in stenskih deščic in pa mezdna pogodba glede polaganja parketov in nabijanja stenskih deščic, vsled česar je zavezanec postal z izročitvijo deščic in parketov tudi njih lastnik.

Izločitvena pravda je zavlekla prodajo zarubljenih stvari do 15. februarja 1908. Glasom razdelilnega sklepa z dne 27. februarja 1908 je prisodilo sodišče hranitelju na hranarini za

čas od 23. avgusta 1907 do 15. februarja 1908 znesek 420 K, dočim je ostanek izkupila 1380 K odkazalo zahtevajočem upniku Gregorju V.

Glede na vse to je Gregor V. proti Ignaciju G. vložil tožbo, v kateri je trdil, da zavezanec Josip B. nima nikakega premoženja in da ga je toženec z izločitveno tožbo oškodoval za 420 K, to je toliko, kolikor znaša hranarina. Toženec je zanikaval škodo in pa vzročno zvezo med eventualno škodo in njegovo izločitveno tožbo.

Okr. sodišče v Škofji Loki je s sodbo z dne 27. avgusta 1908 opr. št. C II 63/8-3 tožbeni zahtevek zavrnilo iz razlogov:

Tožnik je v pravni zmoti, ko smatra tožbeni zahtevek utemeljen, češ da je škoda, ki jo je trpel, posredna posledica krivde toženca, ker je vložil neosnovano izločitveno tožbo. Zakon določa, da nastopi škoda kakor resnična posledica krivde, ali pa če je dogodek slučajno nastopil, da se more pripisati krivda krivcu glede onih okolščin, ki so slučaj zakrivile, ali bi vsaj mogle njega učinek zabraniti.

Take krivde, ali očitne brezskrbnosti (§-a 1295, 1299 o. d. z.) pa ni možno v ravnanju toženca videti. Usoda večine tožba leži v nedoglednih, nepreračunljivih momentih, in vlagatelj ne more izida z vso gotovostjo preračunati. Toženec je v svoji, z dokazili oprti tožbi na izločitev itd. poudarjal, da je predmete iz izvršila izločiti, ker je bila pogodba mezdna, dočim se je od nasprotne strani trdilo, da je bila pogodba kupna. Šlo je za rešitev pravnega vprašanja. Toženec ni torej vložil tožbe neosnovano, temveč v najboljši veri in prepričanju, da bo zmagal s svojim zahtevkom; ravnal je povsem v okviru zakona, vsakemu državljanu zajamčene pravice, da varuje svoje stališče, katero je imel po svojem preudarku za pravilno.

Ker torej manjka na strani toženca vsako protipravno ravnanje, vsaka samovoljnost in krivda, ni bilo tožbenemu zahtevku ugoditi.

Prizivno sodišče v Ljubljani je tožnikov priziv zavrnilo iz teh-le razlogov.

V bistvu se je sklicevati na razloge prvega sodnika, ki je sporno stvar v dejanskem in pravnem oziru pravilno ocenil in presodil. Res je dal toženec s svojo uporno tožbo C II 134/7-1

povod k odložbi prodaje deščic, ki je bila določena na 22. avgusta 1907, toda v tem še ne tiči niti subjektivna krivda, niti objektivno protipravno dejanje, ki bi ustanavljalo njegovo dolžnost, povrniti tožniku vsled tega baje nastalo škodo (§ 1295 in nasled. o. d. z.). Toženec je bil, kakor je to obrazložil že prvi sodnik in kar tožnik v prizivu sam priznava, upravičen vložiti uporno tožbo in predlagati odložbo izvršbe ter se je posluževal s tem le svoje pravice v okviru zakonov (§-a 37, 42 št. 5 izvrš. reda in 1305 obč. drž. zak.). Ni dokazano, da bi bil toženec po svoji malomarnosti, ali sploh na kak način zakrivil, da je sodna hramba zarubljenih deščic trajala od 22. avgusta 1907 naprej. Predlagal in povzročil je to hrambo današnji tožnik že 8. avgusta 1907; ta je po svojem pooblaščenju celo posređoval pri izvršitvi hrambe, pri kateri se je dogovorila izvanredno visoka hranilnina po 6 K na dan. Da bi bila tožencu G. ta hramba in hranilnina znana, ni dognano, tega tožnik še trdil ni. Stvar tožnika je bila, opustiti od njega povzročeno hrambo in toženca opozoriti na to, zlasti visoke stroške, in če ta vkljub temu ne bi ničesar ukrenil, da se draga hramba zastran njega opusti, zadela bi njega krivda na teh stroških.

Ne glede na to pa tožniku zatrjevana škoda v znesku 420 K dosedaj še faktično ni nastala, kajti njegova terjatev zoper Josipa B. obstoja še v polnem neplačanem znesku in se radi tega ker je dobil iz izkupila za deščice hranitelj Ernst P. 420 K, za ta znesek nikakor ni znižala.

Prizivu torej ni bilo moči ugoditi, temveč je bilo izpodbijano razsodbo potrditi.

Tudi najvišji sodni dvor je z odločbo 23. februarja 1909 opr. št. Rv. VI 12/3-1 revizijo tožnikovo zavrnil iz razlogov:

Izpodbijana razsodba se ne opira na nikako nepravilno razumevanje materialnega prava. Kdor prosi tožbenim potom sodniške pomoči, postopa vsekakor na svojo nevarnost, kolikor mora, ne glede na predpise civilnega prava o odgovornosti za lastno krivdo, vsled predpisov o pravnem postopanju, ako pravdo izgubi, poravnati pravdne stroške. (§ 41, *f, g, d, e* c. pr. r.) Večja odgovornost pa ga ne zadene, nego mora poravnati nadaljno škodo, katero povzroči nasprotniku pravdno postopanje ali pravdna doba, samo po določilih obč. državljanskega zakonika

II. del, 30. pogl. Da bi se bil toženec nahajal o pravdanju v krivdi, izključuje prizivno sodišče brez pravne pomote, in tožnik sam tega ne trdi v svojem revizijskem spisu. Ker niti mogel ni trditi, da je toženec vedel za uvedbo hrambe, tudi ni razvidno, v čem bi mogla obstajati taka krivda. V tem pravnem položaju se o vprašanju, ali in kaka škoda je nastala tožniku vsled nasprotnikovega ravnanja, ne more dalje razpravljati.

Izpodbijanje prizivne rabsodbe je torej ravno tako s stališča št. 4, kakor tudi št. 2 §-a 503 c. p. r. neutemeljeno. Ž.

b) Kako naj se legitimira načelnik vaškega upravnega odbora za tožbo glede glavinskega imetja? Taka tožba ne spada v navadno gospodarjenje. (§§ 45 do 48 obč. reda za Kranjsko in točka 5 v dodatku II). — K uporabi §-a 51. civ. pr. reda.

(Odločba najviš. sodišča od 16. marca 1909, R VI 60/9. potrjujoča sklep okrož. sodišča v Rudolfovem od 1. februarja 1909, Rc. 134/8-4, ki je razveljavil sodbo okr. sodišča v Kočevju od 2. septembra 1907 C 13/8-17.)

Okr. sodišče v Kočevju je na tožbo vasi *A*, katero je zastopal načelnik vaškega upravnega odbora *B* proti posestniku *C* zaradi pripoznanja lastnine na parceli *X*, postopanje izvedlo in ugodilo tožbenemu zahtevku.

Toženec je sodbo izpodbijal in prizivno sodišče jo je zaradi nedostatnosti postopanja po §-u 496 št. 2. c. pr. r. in ničnostnega razloga po §-u 477 št. 9, c. pr. r. razveljavilo in stvar vrnilo pravdnemu sodišču v novo razpravljanje in razsojo.

Po novem razpravljanju, v katerem je toženec ugovarjal, da ta pravna stvar ne spada pred sodišče ter da *B* ni imel pravice zastopanja niti pravice za pravdo, je prvo sodišče ta ugovor s sklepom zavrnilo in zopet rabsodilo po tožbenem zahtevku.

Toženec se je prizval vnovič iz razlogov §-a 477, št. 5 in 6 c. pr. r., ter je glede razloga po zadnji točki trdil, da se tu ravna o zaščiti javne imovine, da torej stvar ne spada na redni pravdni pot.

Prizivno sodišče je izreklo zavrnitev tožbe iz razlogov:

Ugotovilo se je sicer, da je parcela *X* vpisana v izkazu javne knjige za javno imovino, ter resnično je, da spada vzdrževanje cest, potov in javnih trgov v občini in pa njih varnostni nadzor po veljavnih upravnih predpisih v delokrog občinskega predstojstva, oziroma predstojnika in pod vrhovno nadzorstvo političnega oblastva. V tem primeru pa se ravna o tem, ali je gotovo določeno ozemlje del javne parcele ali pa del s to meječe zemljiške parcele, ki je v posesti zasebnika. Sporna je torej lastninska pravica o tem ozemlju. V takih primerih je razsojati rednemu sodniku, uveljavljeni ničnostni razlog torej ni podan.

Upravičen pa je ničnostni razlog po §-u 477 št. 5 c. pr. r. V zmislu §§ 45 do 48 občinskega reda za Kranjsko in točke 5 v dodatku II k obč. redu bi se bila vas *A* morala izkazati z zapisnikom, po katerem se je načelnika upravnega odbora pooblastilo za vodstvo pravde ali pa s katerim se je pravdanje odobrilo naknadno, ker se mora upravni odbor po §-u 5 določil o upravi občinskega in krajevnega imetja posvetovati v skupni seji in morajo tudi zapisnik podpisati vsi odborniki v takih primerih, kadar mora tudi občina upravne stvari po §-u 51 obč. r. posvetovati in sklepati v sejah občinskega odbora.

Tožnico je v tem oziru predložila samo zapisnik, ki sta ga podpisala le načelnik in en odbornik, ki pa po rečenem ne odgovarja veljavnim predpisom. Podan je torej ničnostni razlog po §-u 477 št. 5 c. pr. r. in bilo je tožbo v zmislu §-a 478 c. pr. r. takoj zavriniti.

Tožnico je bilo v zmislu §-a 51 c. pr. r. obsoditi v plačilo stroškov prve stopnje, nateklih po 1. juliju 1908, ker je spor nadaljevala vzlic nasprotnikovemu ugovoru, da nedostaje zastopniškega upravičenja in posebne pooblastitve za pravdanje, ker ji je torej šteti v krivdo, da je pravdanje nadaljevala vzlic podanemu ničnostnemu razlogu.

Tožnica mora trpeti tudi stroške prizivnega postopanja po določenih §§ 41 in 50 c. pr. r.

Vrhovno sodišče je zavrnilo obojestranski revizijski rekurz z utemeljitvijo.

Tožnica izpodbija sklep prizivnega sodišča, češ, da spada podanje lastninske tožbe med opravila v osebni oskrbovanju imetja, da torej določila §-a 31 obč. reda za Kranjsko in točke

5 v dostavku II. niso na mestu; da je odobrenje izkazano in da je samo nadstojnemu upravnemu oblastvu presoјati, se je li sklepalo zakonito, in pa, da je toženec ugovor manjkajoče legitimacije k tožbi in manjkajočega upravičenja k zastopanju izrečno umaknil pri prvem naroku.

Toda tako, kakor misli tožnica, ni rešiti vprašanja, je li podanje tožbe šteti v navadno oskrbovanje imetja, kajti podanje tožbe spravlja tožnika vselej v nadaljne nenavadne izdatke in ne spada v navadno gospodarjenje, ako se tiče glavinskega imetja. Prizivno sodišče torej upravičeno zahteva, da mora toževanje odobriti odborov sklep, storjen v zmislu §-a 31. obč. reda.

Po §§ 6 in 7 c. pr. r. se mora sodišče na nedostatek zakonitega zastopanja in potrebne pooblastitve za pravdo ozirati uradoma. Sodišče je torej moralo zahtevati, da načelnik upravnega odbora izkaže svojo zakonito pooblastitev in jo je moralo pretresti. Predloženi zapisnik od 9. julija 1908 ne odgovarja zahtevam točke 5 k občinskemu redu, ker ga niso podpisali trije odborniki. Nedostaje torej zakonite pooblastitve za pravdo ter je bila po §-u 4 c. pr. r. izreči ničnost postopanja, ker se ta nedostatek ni odstranil, dasi se je dal rok v to in tudi izhaja iz vsebine rekurza, da se nedostatek odstraniti ne more.

Toda tudi toženčev rekurz ni upravičen, kajti po §-u 51 c. pr. r. je ob razveljavi postopanja navadno odločiti, da se stroški pobotajo, razen, kadar se sme eni izmed strank šteti v krivdo, da se je postopanje pričelo ali nadaljevalo. Dasi je tožnica v krivdi, vendar je krivdo pripisavati tudi tožencu, kolikor velja troške pred 8. julijem 1908 t. j. pred ponovljenim postopanjem I. stopnje, ker je izrečno preklical ugovor nedostatne legitimacije k tožbi in ni uveljavljal nedostatka potrebne pooblastitve k tožbi, ker je torej sokriv, da se je postopanje nadaljevalo. B.

c) **Gostilničar in mesar, ki prodaja strankam meso na up, ni trgovec v zmislu trgovinskega zakona. Od kupnine na up prodanega mesa sme zahtevati samo zakonite 5%, ne 6% zamudnih obresti.**

Gostilničar in mesar I. S. je imel terjati od V. R. na kupnini za na up prodano meso 491 K 18 h. S tožbo je zahteval od celega zneska tudi 6% obresti.

Okrajno sodišče v R. je tožbenemu zahtevku ugodilo.

Toženec je pobijal prvosodno sodbo s prizivom radi napačne pravne presoje, in sicer le radi tega, ker je prvo sodišče priznalo tožniku 6% mesto 5% zamudne obresti. Naglašal je, da se gre med strankama za navadno pravno opravilo, katero je oceniti po občnem drž. zakoniku in ne morda po trgovinskem zakonu, ker tožnik ni trgovec v zmislu člena 273 trg. zak. — Tožnik pa je ugovarjal v svojem priobčilu, da je toženec ugovor radi višine obresti podal šele v prizivu, in naglašal, da gredo tožniku 6% obresti, ker je prodajal tožnik meso kakor trgovec, ne pa kakor obrtnik.

Prizivno sodišče v Rudolfovem je priziv toženca zavrnilo iz teh-le razlogov:

Tožnik je gostilničar in mesar v S. On kupuje živino v namenu, razpečavati meso med odjemalce in goste, in v nadaljnjem namenu, da ima pri kupčiji trajen vir dohodkov. Tožnik je torej trgovec, ker obrtno dobavlja tvarino v svrhu nadaljnega razpečavanja, in sicer ga je smatrati za malega trgovca, ker ne sega njegov obrat preko rokodelski obrat (člen 271, št. 1 trg. zak.). Pravno opravilo šteti je tedaj na tožnikovi strani za trgovsko opravilo in sme zahtevati tožnik v zmislu §-a 287 trg. zak. 6% zamudne obresti, ker pristojajo 6% zamudne obresti obema kontrahentoma in proti obema kontrahentoma tudi pri enostranskih trgovskih opravilih.

Najvišje sodišče je z odločbo 3. marca 1909, Rv 81/9-1 ugodilo toženčevi reviziji in spremenilo prvo sodbo toliko, da gredo tožniku le 5% obresti.

Razlogi.

Po ugotovitvah prizivnega sodišča imeti je tožnikov gostilniški in mesarski obrat zgolj rokodelskim. Njegova razpečavanja v obratu rokodelstva premotriti je tedaj po členu 237, odst. 3 trg. zag.; razpečavanje ni trgovsko opravilo, tudi ne na tožnikovi strani. Določilo člana 287 trg. zak. o zakonitih 6% obrestih pa velja po točni vsebini tega člena le za trgovska opravila. Zamudne obresti odmeriti je tedaj po zakonu dne 13. maja 1885, št. 77 drž. zak. pravilno s 5%. — k. —

d) Izvršba na rento za nezgodo.

V izterjanje alimentacijske terjatve je dovolilo c. kr. o k r a j n o sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 5. januarja 1909 opr. št. E 29/9-1 ned. Z-u zoper L. izvršbo z rubežem in preodkazom v poteg polovico zavezancu napram zavarovalnici zoper nezgode v Trstu pristoječe terjatve mesečnih 16 K na renti za nezgodo.

Na zavezančev rekurz je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 26. januarja 1909 opr. št. R III 20/9-1 prvosodni sklep spremenilo in predlog zahtevajočega upnika zavrnilo iz teh-le razlogov.

Kedar se sega radi zakonitih alimentacijskih terjatev z izvršbo na rento, katero plačuje zavarovalnica zoper nezgode, odtegnjena je izvršilu samo polovica v §-u 291 izvrš. r. za prosto izrečenega zneska (§ 292 odst. 1 l. c.). Nezasežne so torej rente do zneska 500 K ne glede na to, je li zavezanec primoran živeti ob teh rentah ali ne, na kar se je ozirati le v slučaju §-a 291 št. 2 l. c., ne pa tukaj, ko gre za denarno rento za telesno poškodbo (§ 291 št. 3 l. c.).

Ugovarjalo bi se morda, da določb §-ov 291 in 292 ni uporabljati na rente za nezgode z ozirom na čl. IX. št. 12 uvod. zak. k izvrš. redu in na zakon z dne 28. decembra 1887 št. 1 iz l. 1888 d. z. Ta zakon namreč določa v §-u 43, drugi odst., da je na korist onih, ki imajo proti upravičencu po zakonu iskati prehrano, izvršba na take rente dopustna. Ta ugovor pa ni utemeljen, ker ni protislovja med določbami §-ov 291, 292 l. c. in določbo čl. IX. št. 12 uv. zak. k izvrš. r. ter navedenim specialnim zakonom, kajti besedilo čl. VII., VIII., IX. uv. zak. k izvrš. redu kaže, da je zakonodavec imel v mislih in sprejel v izvršilni red le one določbe tam navedenih specialnih zakonov, katere izvršbo omejujejo. Čl. IX. št. 12 pravi: »predpisi zakona z dne 28. decembra 1887 št. 1 iz l. 1888 d. z. o omejitvi izvršilnih in zavarovalnih naredb ostanejo neizpremenjeni«. V kolikor pa izvršba na denarne terjatve ni omejena v naštetih in drugih specialnih zakonih, omejuje in utesnuje jo izvršilni red v §-ih 290, 291, 292.

Iz tega izhaja, da je ostal nedotaknjen v veljavi pač prvi odst. §-a 43 zak. z dne 28. decembra 1887, ki izvršbo omejuje, ne pa tudi gori navedeni drugi odstavek, in da je pri izvršbi na

rente za nezgode v prid zakonitim alimentacijskim terjatvam uporabljati določbe §-ov 291, 292 izvrš. reda.

Ta nazor podpira tudi določba §-a 292 odst. 2 l. c., po katerem ostanejo v veljavi vsi še večjo izvršilno prostost, nego §-a 291, 292 l. c. podeljujoči zakoni in ukazi, dalje zgodovina in duh novega izvršilnega reda, ki ščiti povsod gospodarski obstanek zavezančev. Nasprotno mnenje dovedlo bi tudi do očitne krivice, kajti po takem bila bi denarna renta za telesno poškodbo, ako jo izplačuje zavarovalnica zoper nezgode, izvršbi podvržena brez omejitve, ako jo pa izplačuje kdo drugi, kaka železniška družba, bil bi pa zavezancu varovan eksistenčni minimum 500 K. — Ker znaša zavezančeva renta na leto le 198 K, je izvršba na njo nedopustna.

Revizijski rekurz utemeljeval je zahtevajoči upnik tako:

V §-u 291 št. 3 izvrš. r. ima zakon v mislih le one rente, ki temelje na zasebnopravnem naslovu; rente, katere izplačujejo zavarovalnice zoper nezgode, pa izvirajo iz javno-pravnega zakona, pri katerem so merodajni socialnopolitični razlogi. Zato pa je značaj teh rent različen od navadnih odškodnin. Ako pa te rente ne spadajo pod določbo §-a 291 l. c., neuporaben je tudi § 292, in zato določuje čl. IX št. 12 uv. zak. k izvrš. redu, da ostanejo določbe zakona z dne 28. decembra 1887 št. 1 iz l. 1888 d. z. nedotaknene. Po §-u 43 tega zakona velja za rente, katere v obče niso podvržene izvršbi, izjema na korist zakonitim alimentacijskim terjatvam. Ker izjema ni točneje označena, tolmačiti je določbo tako, da je izvršba neomejena.

C. kr. vrhovno sodišče je s sklepom z dne 23. februarja 1909 opr. št. R VI 47/9/1 zavrnilo revizijski rekurz iz razlogov izpodbijanega sklepa in še dodalo:

Ni vzroka, da bi bile iz javnopravnih naprav izvirajoče rente za nezgode podvržene izvršbi v širjem obsegu kot druge rentne terjatve. Ravno iz socialnopolitičnih razlogov je pritrditi nazoru, da čl. IX št. 12 vzdržuje pač omejitve, določene v §-u 43 odst. 1 zak. z dne 28. decembra 1887 št. 1 iz l. 1888, ne pa tudi izjeme te izjemne določbe, in pri tem je tudi uvaževati, da tam niti naveden ni obseg, v katerem so take rente podvržene izvršbi za alimentacijske terjatve. § 292 odst. 1 l. c. daje tedaj

renti večje varstvo, katerega zakon z dne 28. decembra 1887 št. 1 iz l. 1888 gotovo ni hotel izključiti že v naprej.

(Ravno nasprotno razsodilo je c. kr. vrhovno sodišče s sklepom z dne 9. januarja 1906 št. 20.525. G. U. nad. št. 3284).

Dr. O. P.

e) Zadruga, ki se peča tudi s sprejemanjem depozitov in s posredovanjem kredita, dasi le za zadruţnike, se sme dati registrirati za „banko“.

Deţelno, trgovsko sodišče v G. je zavrnilo predlog, da bi se zadruga z omejeno zavezo vpisala v register: » s ka agrarna banka«.

Rekurzu zoper ta sklep višje deţelno sodišče v G. ni ugodilo. Rekurzno sodišče je pritrdilo nazoru prve inštanice, da izbrano ime firme ni po predpisih §-a 1 zadruţnega zakona, češ da spada zadruga, ki je po svojih statutih v bistvu poklicana baviti se z opravili, ki imajo vsa namen zboljšati gospodarstvo zadruţnikov potom dobave kredita, k oni vrsti zadrug, katere navaja § 1 zadr. zak. pod imenom »posojilnice in kreditna društva«. Takemu predmetu podjetja pa označba »banka« ne ustreza; kajti banke so zavodi, katerih bistveni in neposredni namen je dosega dobička po izvedbi denarnega in kreditnega obrata na zunaj, dočim gre v le-tem slučaju neposredno le za pospešenje kredita sočlanov, a ne za izvedbo bančnih opravil na zunaj. V §-u 2 statutov navedena opravila so sicer res bančna opravila; ali njih izvedba ni neposreden smoter in predmet zadruge, nego le sredstvo v dosego zadruţnega smotra ter vsled tega zadrugi ne daje značaja banke.

Vrhovno sodišče je revizijskemu rekurzu zoper ta sklep z odločbo od 21. julija 1908 o. št. R VI 230/8-1 ugodilo in rekurznemu sodišču naloţilo, da naj reši rekurz, ne glede na uveljavljeni razlog zavrnitve.

Razlogi.

Predmet podjetja zadruge, ki naj se registrira, je sprejemanje depozitov in posredovanje kredita v raznih oblikah na korist zadruţnikov in samo zanje, nadalje sprejemanje hranilnih vlog od sočlanov in nečlanov proti obrestovanju. Le-to poslovanje

je, kolikor se tiče tudi nečlanov, le stranska panoga podjetja kakor sredstvo, da se doseže pglavitni namen zadruga, da pridobiva zadružnikom kredita; zatorej ne nasprotuje zakonitim pogojem »skupne izvedbe opravil« pridobitnih in gospodarskih zadrug po zmislu §-a 1 zakona od 9. aprila 1873 drž. zak. št. 70. Vsa ta opravila so toliko bančna opravila, kolikor spadajo v področje bank, pa če tudi jim zbok tega, ker ne segajo preko kroga zadružnikov in nimajo spekulacijske tendence, ne gre značaj trgovskih opravil po zmislu čl. 272, t. 2 trg. zak. S tem, da se ukvarja zadruga z bančnimi opravili, sicer ne postane še banka v tehničnem pomenu besede; kajti depozitna opravila bank in njih kreditna posredovanja praviloma niso omejena na že naprej določen krog interesentov in njih namen je, ako ne gre za kak javen zavod, ki izključuje privatno gospodarsko pridobivanje, edino le ta, da se dosega dobiček tudi brez udeležbe sočlanov pri izvedbi opravil; tudi pravna štruktura bank je od zadružne povsem različna. Ker pa naj se v le-tem slučaju zadruga v istini peča z bančnimi posli in ker bodi torej njeno poslovanje v bistvu enako poslovanju banke, onda je smatrati, da je označba » . . . ska agrarna banka« vzeta od podjetja zadruga (§ 4 cit. zak.); ona je torej stvarna firma in registriranje izbrane zadružne firme je temmanj braniti, ko izključuje po zakonu (§ 4 cit. zak.) in po statutih (§ 1) pripisani dostavek »registrirana zadruga z omejeno zavezo« vsak dvom glede pravnega značaja zadruga.

Dr. M. D.

f) Zgol proti osebi lastnika tujega zemljišča naperjena demonstrativna hoja po tujem zemljišču ne vsebuje nikakega motenja posesti, čeravno je lastnik hojo še izrečno prepovedal.

Po zborovanju volilcev šli so volilci ene politične stranke za volilci nasprotne politične stranke, da bi proti političnim nasprotnikom demonstrirali. Ko so prišli zasledovalci do sveta, katerega je užival I. E., zaklical je ta nasprotnikom, ki so šli za njim: »to je moj svet, do sem in ne naprej«. Vzlic temu so nekateri tako pozvanih F. E., F. H., G. I. prekoračili mejo njive I. E.-a in jo prehodili, češ, da jim je šlo le za demonstracijo proti I. E. in njegovim spremljevalcem, da si niso lastili nikakih pravic na dotični tuji njivi in da so njivo zopet prostovoljno zapustili.

C. kr. okrajno sodišče v Kočevju je tožbi I. E-a proti F. E., F. H. in G. I. ugodilo in s konečnim sklepom spoznalo: Toženi F. E., F. H. in G. I. so dolžni pripoznati, da je tožnik v zadnji dejanski posesti predmetne parcele in da so ga v zadnji dejanski posesti s samovoljno hojo po parceli motili.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem je na rekurz tožencev sklepom 30. julija 1907 R 56/7 tožbeni zahtevek zavrnilo iz razlogov:

Toženi so sicer s tem, da so hodili kljub tožnikovi prepovedi po njegovi njivi, dejansko posegli v posest tožnika. Pa to ne zadošča za pravni pojem motenja posesti. Trebalo je tožencem tudi namena, dobiti ali lastiti si s tem dejanjem kako posest. Tega namena pa po ugotovitvah prvega sodnika niso imeli. Prekoračili so zgolj v namenu, demonstrirati proti tožitelju in njegovim somišljenikom, tuj svet; to demonstrativno postopanje, naperjeno proti osebi političnega nasprotnika ne pa proti tujemu svetu in posestnim pravicam tožnika do predmetne parcele, smatraji je zgolj za nagajivo nadlegovanje osebe tožnika in ni nikako motenje tožnikovih posestnih pravic, katerih toženci niti en trenotek niso zanikali.

C. kr. vrhovno sodišče je s sklepom 3. marca 1909 Rv 81/9, zavrnivši tožnikov revizijski rekurz, končni sklep okrožnega sodišča iz njegovih razlogov potrdilo.

— K. —

Književna poročila.

Poslednja volja, predaval c. kr. sodni svetnik M. Primožič na zasebno-obrtni šoli v Tolminu.

Tako je naslov poljudno pisane knjižice, obsegajoče 30 strani v mali osminki. Delce smo pregledali z veseljem, ker tudi preprostega človeka res lahko pouči o zakonitih določilih v rečenih vprašanih, katerih neznanje je pogosto povod hudim pravdam. Izpod peresa je ušla poslednja volja na 28. strani, ki jo ima v mislih zapustnica, a jo je podpisal Peter Leban. Nekaj malih slovničnih napak ima menda na rovašu tiskarna. Vobče pa je jezik dober in lahko umljiv ter želimo le, da bi g. svetnik nadaljeval stvarino »o zakonitem nasledstvu«. Knjižica stane le 30 h, s poštnino 35 h.

Dopolnilo k slov. izdaji civilnopravnih zakonov (IV. zvezek »Pravnikove« zbirke) izide prih. mesec in bo v njem tudi že nova odvetniška tarifa.